

יחי המלך

קונטרס שבועי בענייני גאולה ומשיח

משיחות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א מליובאוויטש

גליון עתרה

ערב שבת קודש פ' במדבר, ר"ח סיון ה'תשס"ז

יוצא לאור על-ידי

תלמידי ה'קבוצה', 'חיילי בית דוד' - בית משיח 770

במסגרת אגודת חסידי חב"ד באה"ק, תחת נשיאות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

ק"ה שנה להולדת כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א ונ"ז שנה לנשיאותו

יחי אדוננו מורנו מלך המשיח לעולם ועד

מוקדש

לכ"ק אדמו"ר שליט"א

מלך המשיח

מהרה יגלה אכיו"ר

לזכות

הרה"ת ר' יעקב מיכאל הלוי שיחי גינזבורג
לרגל יום ההולדת שלו ביום ראש חודש סיון
לאורך ימים ושנים טובות עד ביאת גואל צדק,
ומתוך בריאות הנכונה, ולשנת ברכה והצלחה בגוי"ר

נדפס ע"י זוגתו

מרת אסתר שתחי גינזבורג

ומשפחתם שיחיו

נדפס ע"י הרה"ת ר' מנחם מענדל הלוי זוג' מרת נחמה פייגא
וילדיהם: שולמית ובעלה הרה"ת דוד הלוי ובנם נתן הלוי ש' לאבקובסקי,
מאיר שלמה הלוי, חנה שרה, לוי יצחק הלוי וחווה מוסיא שיחיו שגלוב

ב"ה

3 דבר מלכות

החסידיים פרסמו גם את זהותו של המשיח / משיחת ע"פ נשא היחשיב

6 זמן הגאולה

הסיסמה, המטרה, התכלית / פרשח השבוע והזמן הנוכחי באור הגאולה

10 המעשה הוא העיקר

לתבועת את ביאת המשיח עד לאופן של "חוצפה" / הוראח למעשה בפועל

11 ניצוצות של משיח

כל יהודי נעשה בעל-הבית על מציאות העולם כולו / קטעים קצרים בעניני גאולה ומשיח

13 כתי"ק - פרסום ראשון

אמיתית שליומו האדם הוא בהיותו בביטול / צילומים מעלה ההגהה לשיח ר"ח סיון השי"ח

לזכות התמימים השלוחים

לישיבת "תומכי תמימים - מלך המשיח" פורט לורדייל, פלורידה
ולזכות קהילת "מרכז משיח - 770" רוב הקהילה הרה"ח **מרדכי ומשפ' שי ענת**

המדור "זמן הגאולה" מוקדש לעילוי נשמת ר' מאיר ב"ר **צבי ע"ה שנאל**

יה"ר שתיכף ומיד ממש יקויים היעוד "הקיצו ורגנו שוכני עפר" והוא בתוכס, בגאולה האמתית והשלימה

ולזכות זוג - תבלחט"א - מרת חי' רחל בת **שפרינצא שנאל**

ולזכות יוסף יצחק בן דייוול פרומה שי' - לשנת הצלחה בלימוד ודרכי החסידות מתוך בריאות נכונה

ולזכות **צבי** בן חי' רחל - לרפואה שלימה וקרובה

ולזכות כל בני משפחתם שיחיו - לברכות עד בלי די

יחי המלך

סניף ארה"ב: 383 Kingston Ave. #38, Brooklyn, NY 11213 • טל': 917-403-5618

סניף ארץ הקודש: ת.ד. 966 קרית שמואל, מיקוד: 26109 • טל': (04) 8715-770

דואר אלקטרוני: yechy@neto.bezeqint.net • אינטרנט: www.moshiach.net/blind

האט עם דער רבי מהר"ם גענטפערמאן דו וועסט וויסן דעם טעם וועסטו

דאך אליין דוועלד א רבי.

קומענדיק אין סעטעברוג, ווי ער האט עם געהינטן, האט ער געטראפן ווי

דער געניראל און גענוי גענוי גענוי און ווייל פאר דעם גענוי א אנגעבליך, נאר

ווי ער האט עם דער זעהן האט עם מאדירונג, עם אנדאייב ער וואלט קומען א

וויילע ספעטער, וואלט ער אנווערדען דעם גאנצן עסק.

ולכאו' וואס האט געארט דעם רבי'ן מהר"ם אז ער וועט עם זאגן דעם טעם.

נאר דער טעם איז, וויילע אמיחח הקינב דארף זיין מיט בסול, און דער פאר האט ער

עם ניט געזאגט קיין טעם, כדי ער זאל דאס טאן מיט בסול וואס דאס איז אמיחח

מליקוח האדם כנ"ל.

Handwritten notes in Hebrew, including the word "אמיתית" and other illegible text.

המדור "המעשה הוא העיקר" מוקדש

לעילוי נשמת ר' יהודה ב"ר **צבי הירש ע"ה סטראל** - נפטר ביום כ"ז אלול

ולע"נ זוגתו **טשרנא גיטל** בת ר' **יעקב ע"ה** - נפטרה ביום ה' טבת

יה"ר שתיכף ומיד יקויים היעוד "הקיצו ורגנו שוכני עפר" והם בתוכס, בגאולה האמתית והשלימה

נדבת בנם - יבלחט"א - הרה"ח **שמואל סטראל** ומשפ' שיחיו

תמונת המשולב

10 במחיר אחד!

ברכישת מגוון שנותי תקבלו אי"ה נודי חודש בדואר:

דבר מלכות עטרי מלכי ישראל	יחי המלך למשך כל החודש
העלון החודשי "זפרצת"	4 קונטרסים "יחי המלך" למשך כל החודש
הירחון המרתק "חינוך בדרך המלך"	4 חוברות "דבר מלכות" למשך כל החודש

הכל כ-10 ש"ח לחודש בלבד! (כולל משלוח)

לרכישת חוברת
03-9600667 • קט"ס: 19-03-96072
chinuch@015.net.il

ובנוסף - עשרת המגוונים הראשונים
יזכו בחודש ראשון חנינם!

תנתנה ל-50 המנויים הראשונים:
דיסק MP3 עם הרצאות חינוכיות נרתקות

תמונת המשולב לננו היא לתושבי ארץ כ"ב. לתושבי חו"ל המחיר יגדל בסלון לפי מקום התיווך.

מסחר (פון וועלכען ער איז דערנאך נתעשר געווארען). דאמאלס האט ער פארשטאנען וואס דער רבי מהר"ש האט עם אזוי געהאילט. ווארעם אויב ער וועט קומען א וויילע שפעטער, וואלט ער אנווערן דעם גאנצע עסק.

ולכאורה, וואס האט געארט דעם רבי'ן מהר"ש אז ער וועט עם זאגן דעם טעם.

נאך דער טעם איז, וויילע אמיתית הקיום דארף זיין מיט ביטול, און דערפאר האט ער עם ניט געזאגט קיין טעם, כדי ער זאל דאס טאן מיט ביטול וואס דאס איז אמיתית שלימות האדם, כנ"ל.

המדור מוקדש לעילוי נשמת החייל בצבאות השם
דותן ישראל ע"ה בן - יבדלו לחיים טובים ארוכים - אברהם וסילבי שיחיו ואנונו
נפטר ביום כ"ט ניסן ה'תשס"ז - ת. ג. צ. ב. ה.
יה"ד שתיקב ומיד ממש יקוים היעוד "הקיצו ורגנו שוכני עפר" והוא בתוכם, בגאולה האמיתית והשלמה
נתרם על-ידי משפחת מיארה שיחיו

עם איז געווען א פארראדטיק (קאנטראקט) וואס עם איז נים געווען בא
עם קיין שלום בית, איז ער אוועק געפארין קיין פעטערבורג, און געגונגען בא
א געניאל א. א. און געווען דארטען א סאך יארין אליין.
אין יארין ארום האבין עם זיינע קרובים איינגערעם, אז ער זאל פארין
א חיים, און מאכען שלום, האט ער מסכים געווען.
פארענדיג א חיים איז ער געפארען פארבאיי ליובאוויטש, איז ער אריין
צום רבי'ן סהר"ש אויף יהידוה, און האט עם דער ציילס די גאנצע מעשה.
אוב האט ער אויך דער ציילס אז ער דארף באלד באגאייען דעם קאנטראקט
פון געניאל, נאך פון דעם וועגן וויל ער פרייע פארין א חיים, מאכען א שלום
כ"ק אדמו"ר סהר"ש האט עם געזאגט, ער זאל פאנגען פארין אין פעטערבורג
כאנייען דעם קאנטראקט, און נאך דעם פארין א חיים.
דער פארראדטיק האט זיך זייער געוונדערט אויף דעם, אין דער חיים איז
ער דאך נים געווען שייך א סאך צייטן און צום באגאייען דעם קאנטראקט, איז
ניטא וואס צו היילען זיך, עם איז דאך שייך א איינגעדענקט זאך פון א סאך
יארין איז וואס איז דא וואס צו היילען זיך. *האט זיך זיך זיך*
צווישן אונדז האט ער געזעצט געזאגט דעם רבי'ן סהר"ש: סילא אז איר
זאגט, פאלג איך, אבער זאגט מיר דעם מעם.

החסידיים פרסמו גם את זהותו של המשיח

מובא במדרש "אין לך דור שאין בו כמשה וכהאבות", ואם-כן, הרי זה דבר הפשוט אצל כל היהודים המאמינים בדברי חז"ל שכך הוא, רק השאלה היא: "ווער איז ווער?" והרי-זה דבר הפשוט שבדורו של הבעש"ט הי' הבעש"ט, אח"כ המגיד, אדמו"ר הזקן וכו' עד שבדורו זה הרבי הוא כ"ק מו"ח אדמו"ר • כאשר הרבי פירסם את ה'קול-קורא' אודות "לאלתר לתשובה לאלתר לגאולה", הפיצו אז החסידיים את

- ה'קול-קורא' והוסיפו שזה "הוא הוא" (המשיח)...
- משיחת ש"פ נשא ה'תשי"כ - בלתי מוגה

תרגום חפשי ללשון הקודש - בעריכת מערכת "יחי המלך"*

אף-על-פי-כן, הי' לאדמו"ר הזקן מנין אנשים שמקושרים אליו. והגם שהמנין הי' "כחוש" [א מאגערער" - בלשון זה השתמש הרבי בסיפורו⁴], כלומר, שביניהם היו גם אנשים פשוטים, אך כיון שכבר הי' לו מנין משלו ("א אייגענעם מנין"), עדה שלימה - אמר אדמו"ר הזקן שהוא לא מפחד משניהם. כ"ק מו"ח אדמו"ר לא פירש אז מי הם השניים⁵.

א. בהתוועדות יום א' דחג השבועות ה'תש"ד (בסעודה) סיפר כ"ק מו"ח אדמו"ר: אחרי הפעמים הראשונות שאדמו"ר הזקן בא ממעזריטש, ונודע שהוא משתייך לעדת החסידים, הורידו המתנגדים בוויטבסק את חמיו² ממינוי הכבוד שהי' לו שם ("אויס בעל דעה אין שטאט"). ומובן, שהרדיפות על אדמו"ר הזקן היו גדולות ביותר³.

(*) בשיחה זו הוספנו מס' תיקונים ע"פ עותק מהגהת כ"ק אד"ש על סה"ש תש"ד שהגיע לידנו (צילום ממנו נדפס ב"יחי המלך" שסג ע' 6). המו"ל.

(1) סה"ש תש"ד ע' 131 סי"ג ואילך.

(2) הרי' יהודא ליב סגל.

(3) ובפרט מצד חמיו - ששנאת גביר לתלמיד חכם

היא "שנאה הבאה מחמת קנאה", יותר חזקה משנאת עם הארץ לת"ח. ובמיוחד כשבאה מכזה גביר לכזה ת"ח (ע"פ סה"ש שם. ע"ש).

(4) שם ע' 137.

(5) [הערות כ"ק אד"ש]: אבל הדגיש שאין הכוונה

לאותם השלש שהזכיר לעיל (בסה"ש שם סי"ג).

להם ספיקות האם משה הוא הנביא – ובלשון כ"ק מו"ח אדמו"ר¹⁰: "אויב דער איז דער" [= האם זה הוא] – וע"כ היתה ההבטחה ד"וגם בך יאמינו לעולם".

וסיים אדמו"ר הזקן: הרי כולם מאמינים שישנו רבי, אלא צריכים לדעת שהרבי ה' הבעש"ט ובדור זה הרבי הוא המגיד¹¹.

ב. מובא בזהר¹² ש"אתפשטותא דמשה בכל דרא ודרא". וככל הענינים – גם ענין זה ישנו בנגלה: מובא במדרש¹³ "אין לך דור שאין בו כמשה וכהאבות", ואם-כן, הרי זה דבר הפשוט אצל כל היהודים המאמינים בדברי חז"ל שכך הוא, רק השאלה היא: "ווער איז ווער" [= מי הוא מי? והרי זה דבר הפשוט שבדורו של הבעש"ט ה' הבעש"ט ("אתפשטותא דמשה"), אח"כ המגיד, אדמו"ר הזקן וכו' עד שבדורנו זה הרבי הוא כ"ק מו"ח אדמו"ר".

ובאם אז ה' זה דבר הפשוט – וכפי שהרבי אמר כשסיפר את המעשה¹⁴: שזו דרישת-שלום מלפני 175 שנה לערך – עאכו"כ **קעת** שבודאי זהו דבר הפשוט ("ווער איז ווער") וכו'.

ג. כאשר הרבי פירסם את ה'קול-קורא' אודות "לאלתר לתשובה לאלתר לגאולה"¹⁵, הפיצו אז החסידים את ה'קול-קורא' והוסיפו שזה "הוא הוא"¹⁶...

10) סה"ש שם ע' 132. וראה בצילום הכתי"ק שצויין בהערה בתחלת השיחה.

11) וסיים ר' שלמה: באותו חג השבועות בקבלת התורה הרגישו החסידים איך שהרבי הוא ה"אנכי עומד בין ה' וביניכם" (ואתחנן ה, ה) – במגיד ממעזריטש (סה"ש שם).

12) זח"ג רעג, א. תקו"ז תס"ט.

13) ב"ר פנ"ז, ז.

14) סה"ש שם. ובהגהת כ"ק אד"ש הוסיף: לערך.

15) נדפסו ב"הקריאה והקדושה" תש"א; תש"ג. ולאח"ז – באג"ק שלו.

16) אודות הלשון "הוא הוא" ראה סוטה יג, א

בין מנין זה ה' ר' שלמה "לעקאח מאכער" – שנקרא בשם זה משום שהתפרנס מאפיית עוגות "לעקאח" לסעודות מצוה [בזמן ההוא לא ה' שייך לאכול "לעקאח" סתם אלא רק בסעודת מצוה], ועי"ז הכיר את כל תלמידי החכמים בעירו שנהגו להזמין לסעודות מצוה לכבוד המזמינים והמוזמנים.

ר' שלמה סיפר, שבשנת תקל"א – היינו עוד בחיי המגיד – התוועד אדמו"ר הזקן עם המקושרים שלו בשלשת ימי הגבלה, ודיבר בענין שאמר הקב"ה למשה רבינו בשלשת ימי הגבלה: "הנה אנכי בא אליך בעב הענן וגו' וגם בך יאמינו לעולם"⁶.

ושאל אדמו"ר הזקן: הרי לכאורה זה נראה כשוחד, שבגלל שמשה עשה את עבודתו להביא את בני ישראל להר סיני, מבטיח לו הקב"ה "וגם בך יאמינו לעולם"?

והביא אדמו"ר הזקן את פירוש האבן עזרא⁷, שעד אז היו אצל מספר יהודים ספיקות בענין הנבואה, וע"כ היתה ההבטחה ד"וגם בך יאמינו לעולם". ומסביר האבן העזרא, שאין לטעון ממה שנאמר קודם לכן⁸ "ויאמינו בה' ובמשה עבדו", מכיון שבתחילת הפסוק לא נכתב "וירא כל ישראל" אלא רק "וירא ישראל", כלומר, שהי' חלק שעדיין לא האמין.

אך הרמב"ן⁹ חולק על האבן עזרא ואומר ש"איננו נכון, כי זרע אברהם לא יסתפקו בנבואה כי האמינו בה מאבותם"⁹, ואיך אפשר לומר שאצל בני"ה היו ספיקות באמונה בענין הנבואה? ולכן לומד הרמב"ן פשוט אחר בזה.

אדמו"ר הזקן הצדיק את דעת האבן עזרא, וביאר (במענה לשאלת הרמב"ן) שאמנם כל בני"ה האמינו בעצם ענין הנבואה, אלא שהיו

6) יתרו יט, ט.

7) עה"פ שם.

8) בשלח יד, לא.

9) ראה שבת צז, א: מאמינים בני מאמינים.

אמיתית שלימות האדם הוא בהיותו בביטול

בעמדנו בימי ההכנה לחג השבועות, ובהמשך למובא במדור ה"דבר מלכות" בענין "וגם בך יאמינו לעולם", הבאנו (בע' 15-14) צילומים (מוקטנים) נדירים מהגהת כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א על ר"ד מהתוועדות ר"ח סיון ה'שי"ת (נדפס ב"שיחות קודש" ה'שי"ת (הוצאת תשנ"ח) ע' 70)

להלן פענוח הצילום שלפנינו (הכתי"ק – בא בהדגשה):

ב. עס איז געווען א פאָדראַדשיק (קאָנטראַקטער) וואָס עס איז ניט געווען ביי עם קיין שלום בית, איז ער אַוועק געפאָרן קיין פעטערבורג, און געווען דאָרטן א סאָך יאָרן אליין. אין יאָרן אַרום האָבן אים זיינע קרובים אַיינגערעדט, אַז ער זאָל פאָרן אַהיים, און מאַכן שלום, האָט ער מסכים געווען.

פאָרענדיק אַהיים איז ער געפאָרן פאַרביי ליובאַוויטש, איז ער אַריין צום רבי'ן מהר"ש אויף יחידות און האָט עם דערציילט די גאַנצע מעשה.

אגב האָט ער אויך דערציילט אַז ער האָט אַ הצעה במסחר פון אַ גענעראַל, וועט ער איצט פאָרן אַהיים מאַכן שלום, און דענאָך צוריק פאָרן לפעטערבורג אַפּשליסען דעם מסחר.

כ"ק אדמו"ר מהר"ש האָט עם געזאָגט, ער זאָל פאָרן גלייך צוריק אין פעטערבורג מאַכען דעם מסחר, און נאָכדעם פאָרן אַהיים.

דער פאָדראַדשיק האָט זיך זייער געוואונדערט אויף דעם; אין דעם היים איז ער דאָך ניט געווען שוין אַ סאָך יאָרען, איצט איז ער שוין כמעט אין דער היים, און צו מאַכן דעם מסחר, איז וואָס איז דאָ וואָס צו היילן זיך. האָט עם דער רבי מהר"ש געזאָגט נאָכאַמאָל דאָס זעלבע.

האט ער געזאָגט דעם רבי'ן מהר"ש: מילא, אַז איר זאָגט פאָלג איך, אָבער זאגט מיר דעם טעם.

האָט עם דער רבי מהר"ש געענטפערט: דו וועסט וויסן דעם טעם וועסטו דאָך אליין זיין אַ רבי.

קומענדיק אין פעטערבורג, ווי מען האָט עם געהייסן, האָט ער געטראָפן ווי דער גענעראַל גייט אַרויס פון הויז פאָרן אַף אַ ליינגערע צייט אין אויסלאַנד. ווי ער האָט עם דערזעהן איז ער צוריק אַרויפגעגעאַנגען מיט עם אין הויז און מיט עם אַפּגעמאַכט דעם

לפי העיתונים משיח כבר יכול לבוא...

נהגו פעם לומר אצל חסידים (בשם של גדולים), שכאשר משיח יבוא, יכתבו אודותיו בעיתונים. אזי אודות משיח כבר כתבו בעיתונים כמה וכמה פעמים, ואם-כן גם מניעה ועיכוב זה הוסר כבר, ומשיח יכול כבר לבוא...
(תרגום חפשי משיחת אור לג' סיון ה'תשל"ט - בלתי מוגה)

ההכנה לגאולה מקטינה את צער הפרידה והגעגועים

כאשר יהודים צריכים לנסוע איש איש למקומו, יודעים הם שפרידה זו אינה אלא לזמן קצר בלבד, שהרי תיכף ומיד בא משיח צדקנו, ואז יתקבצו כל בני"מ מכל מקומות מושבותיהם - "ואתם תלוקטו לאחד אחד בני ישראל", עד שאפילו יהודי אחד לא ישאר בגלות - וכולם יחדיו יפגשו בארצנו הקדושה, בירושלים עיר הקודש ובבית המקדש (שבו נמצא קדש הקדשים), ומכיון שגם בזמן הגלות (ימי חול) זוכרים ומתכוננים לגאולה (שבת), הרי זה מקטין את צער הפרידה והגעגועים, ולכן, גם כאשר נמצאים עדיין בגלות, ממלא כאו"א את תפקידו ושליחותו מתוך שמחה וטוב לבב, ומתוך רגש של אחדות עם כל שאר בני"מ, אשר עי"ז גופא ממהרים עוד יותר את הגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו.
(משיחת אור לי"א סיון ה'תשד"מ - בלתי מוגה)

מפתח התיבה נמצא בידו של כל אחד ואחת

וכן תהי' לנו - בפועל ובגילוי ממש, שכן, הענינים דלעתיד לבוא כשלעצמם ישנם כבר עתה, אלא, שנמצאים בהעלם, כמשל האבנים טובות ומרגליות שמונחים בתיבה שלעת-עתה היא סגורה, אבל, מפתח התיבה נמצא בידו של כאו"א, וביכלתו לפותחה בכל עת שירצה, ובמילא, בעמדנו ביום האחרון דימי התשלומין, יש לרצות ולפעול שימים אלו יהיו ימים אחרונים דגלות, שעות אחרונות, עד לרגעים אחרונים דגלות - עי"ז שמוסיף "מצוה אחת", מעשה אחד, דיבור אחד ואפילו מחשבה אחת, שע"ז "הכריע את עצמו ואת כל העולם כולו לכף זכות וגרם לו ולהם תשועה והצלה".
(משיחת ליל י"ב סיון ה'תשמ"ז - בלתי מוגה)

מוקדש לע"ג הרה"ג הרה"ח ר' חיים משה יהודה בהר"ר ירמיהו הכהן ולא"ה ע"ה בלוי מו"ל כת"י הראשונים, רב בית כנסת ומנהיג רוחני במשך יובל שנים, וזיכה אלפים במצוות תפילין ומזוזה נפטר ג' אייר ה'תשס"ג, לסדר "אמור אל הכהנים"
ולע"ג זוגתו הרבנית חנה ח'י' הנה בת ר' מאיר שמריהו ורחל - נפטרה י"ג כסלו ה'תשמ"ג יח"ד שתיכף ומיד יקוים היעוד "הקיצו ורננו שוכני עפר" והם בתוכם, בגאולה האמיתית והשלימה

הגיע משהו בטענה אל אחד ה"גוטע אידן"¹⁷ מפולין: היתכן?! איך מרשים לחסידים לפרסם את ה'קול-קורא', ועוד עם הוספה כזאת?

ענה לו ה"גוטער איד": הבה נתבונן, אנו הרי מאמינים "בכל יום שיבוא"¹⁸ - ישנם כאלו שאומרים את ה"אני מאמין" בדיבור וישנם היוצאים ידי-חובה במחשבה בלבד - וא"כ הרי משיח נמצא כבר; וכאשר אתה יודע בעצמך שאינך המשיח ואני יודע בעצמי שאינני המשיח, ומישהו הרי צריך להיות - מה איכפת לך שזה הוא ("וואָס אַרט דיר אַז דאָס איז ער"?)!

וכמו-כן בענין ה"נ": רבי ישנו - שהרי כך נאמר בזהר ובמדרש ה"נ"ל, והיות שאין במי לתלות זאת, אזי כאשר עולה השאלה: "ווער איז ווער"? הרי התשובה הפשוטה היא: "דער איז דער" [= הוא הוא...]!

- בתחילה הי' הבעש"ט, אח"כ המגיד, אדמו"ר הזקן וכו' עד לכ"ק מו"ח אדמו"ר.

ד. ומכך ישנה גם הוראה לענין הפצת המעיינות חוצה:

ישנם הסוברים אשר מצד ההתנגדות שישנה עדיין על חסידות, אי אפשר לצאת בגלוי ולהפיץ את המעיינות.

בתוד"ה סרח. וראה עד"ז בהתוועדויות תשמ"ז ח"א ע' 266: "תוכנו של השם "צמח צדק" - רומז למשיח צדקנו . . . כלומר, בשם זה מתבטאת האמונה של החסידים, שכל חסיד מאמין באמונה שלימה שהרבי שבדורו - בדוגמת נשיא דורנו - הוא הוא המשיח".

(17) כך כונו צדיקי פולין.

(18) נוסח עיקר הי"ג מתוך הי"ג עיקרים.

אך האמת אינה כך - משום שההתנגדות בדורות הקודמים באה מצד טעות שהי' יכול להיות לה מקום בתורה, שהרי מצד הכתות המסוכנות שהיו בזמן ההוא היתה יכולה לקרות טעות כו' בשוגג, עכ"פ לא ההיפך משוגג -

משא"כ היום הרי כולם יודעים, גם "עמא דבר" ואפ"ל גוים להבדיל, שכאשר אומרים על מישהו שהוא שייך לחסידות, הכוונה היא שמניח שני זוגות תפילין, הולך עם זקן שלם, לובש ציצית כפול-שמונה וכו' וכו' - והטענה היחידה עליו שהוא בטלן, היינו בטל ממלאכת העולם כו' מאחר שמתפלל יותר באריכות ומניח שני זוגות תפילין, והוקשה כל התורה לתפילין¹⁹, זאת-אומרת, שהוא מהדר בכל המצות!... ואם-כן, ע"פ תורה - ההתנגדות על ענין זה אינה שייכת כלל, רק שמעשה אבותיהם בידיהם.

והיות שאין לזה שום מקום בתורה כנ"ל - לכן אין זה אלא נסיון בלבד שאין לו שום מציאות²⁰.

במילא, יכולים להפיץ את המעיינות בתוקף - רק יש לילך בדרכי נועם ובדרכי שלום - לעורר את פנימיות הנשמה ע"י פנימיות התורה המקשרת את היהודי עם פנימיות קוב"ה, ומשם להמשיך את גליא דקוב"ה שהוא מקור כל ההשתלשלות, וכאשר נמשכת הפנימיות הרי יורדת השפעה מרובה בכל המצטרך, בבני חיי ומזוני ריוחי.

(19) קידושין לה, א.

(20) ראה סה"ש תשמ"ז ח"א ע' 264-66.

מוקדש לעילוי נשמת אורי אהרן יואל ב"ר יוסף אר"י לייב ז"ל ופאולין רות ב"ר יצחק ע"ה יח"ד שתיכף ומיד ממש יקוים היעוד "הקיצו ורננו שוכני עפר" והם בתוכם, בגאולה האמיתית והשלימה ולזכות כל משפחתם שיחיו - לשפע ברכות עד בלי די:
אורי אהרן יואל בן מינדל וזוג' בת"יה רות בת שרה - לודעא חיי וקיימא
רחל יפה בת מינדל ושושנה חסיה בת מינדל - לזיווג הגון
דוד יעקב בן מינדל - לרפואה שלימה בגשמיית וברוחנית ולזיווג הגון

הסיסמה, המטרה, התכלית

א. בין הענינים העיקריים המודגשים בהכנה למתן-תורה הוא – חלקם המיוחד של ילדי ישראל:

איתא במדרש¹ "בשעה שעמדו ישראל לקבל התורה אמר להם (הקב"ה) . . הביאו לי ערבים טובים שתשמרוה ואתננה לכם, אמרו אבותינו עורבים אותנו כו', נביאינו ערבינו לנו כו' (ולא קיבלם הקב"ה), אמרו הרי בנינו עורבים אותנו, אמר הקב"ה **הא ודאי ערבים טובים, על ידיהם אתננה לכם**, הה"ד² מפי עוללים ויונקים יסדת עוז, ואין עוז אלא תורה, שנאמר³ ה' עוז לעמו יתן". וכן איתא עוד במדרש⁴ בסגנון דומה "אמרו לו בנינו יהיו ערבים שלנו, **מיד קבלו הקב"ה**, ונתן את התורה לישראל".

כלומר, גם לאחרי ההכנה של ישראל בימים שבין ר"ח לששה בסיון (כנ"ל*) – "לא הסתפק" הקב"ה בכך, אלא ביקש מישראל "ערבים" שיבטיחו שמירת וקיום התורה ע"י ישראל, וכאשר הציעו ישראל **כמה** "ערבים" – לא קיבל הקב"ה שום "ערבות" עד שאמרו **"בנינו יהיו ערבים שלנו"** ו"על ידיהם" ובזכותם נתן הקב"ה את התורה לישראל⁵.

ומזה מובן גם בנוגע להכנה ל"זמן מתן תורתנו" בכל שנה ושנה – שיש צורך גם ב"ערבות" על שמירת וקיום התורה, ו"ערבות" שמקבל הקב"ה היא, כאמור, **"בנינו יהיו ערבים שלנו"**, **ילדי ישראל הקטנים** שעדיין לא נתחייבו במצוות (שהרי אלו שכבר נתחייבו במצוות זקוקים בעצמם ל"ערבות"), כלומר, **ילדים** לפני בר-מצוה, וכן **ילדות** לפני בת-מצוה – שהרי גם **לנשי ישראל** ניתנה התורה, ואדרבה: "כה תאמר לבית יעקב⁶, "אלו הנשים"⁷, ואח"כ "ותגיד לבני ישראל", אלו האנשים, היינו, שבציווי הקב"ה אודות ההכנה למ"ת קדמו נשים לאנשים⁸.

ב. עפ"ז מובן שבימי ההכנה למ"ת צריכה להיות הדגשה מיוחדת בנוגע לפעולה והתעסקות עם ילדים וילדות לפני בר-מצוה ובת-מצוה.

כלומר, נוסף על הפעולה והתעסקות עם ילדי ישראל הקטנים במשך כל השנה כולה, – ובפרט בשנים האחרונות שמרבים לעורר אודות (ציווי והוראת כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו ע"ד) הפעולה עם ילדי ישראל (אם כי בסגנון חדש) במסגרת של איגוד מיוחד ששמו **"צבאות השם"** –

יש צורך להוסיף בפעולות אלו **ביתר שאת וביתר עוז** – במיוחד – בקשר ובשייכות עם ההכנה למ"ת, מכיון שזוהי ה"ערבות" שעל ידה נותן הקב"ה תורה (לכל) ישראל.

ג. ולהעיר, שגם בשמו של האיגוד – **"צבאות-השם"** – מודגש הקשר והשייכות לכללות הענין דמתן-תורה:

(1) שהש"ר פ"א, ד (א).

(2) תהלים ח, ג.

(3) שם כט, יא.

(4) תנחומא ויגש ב.

(5) ראה גם לקו"ש ח"ב ע' 572 ואילך.

(6) יתרו שם, ג.

(7) מכללת ופרשי" עה"פ.

(8) ראה לקו"ד ח"ג תקעא, ב ואילך.

(* ס"א בהש"ח (התוועדיות תשמ"ו ח"ג ע' 406).

כל יהודי נעשה בעל-הבית על מציאות העולם כולו

מכיון שכאו"א מישראל הוא בדרגת "אלקים" (אלקים אתם"), שפירושו "בעל היכולת והכחות כולם" (שו"ע או"ח ס"ה) – מובן, שכל יהודי נעשה **בעל-הבית** על מציאות העולם כולו, ולכן, כאשר אומר "דאלאי גלות" (הלאה הגלות) – אזי תיכף ומיד באה הגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו!

ובפרט כאשר אמירת "דאלאי גלות" היא בלשון עמי הארץ – לשון המובן לכל, גם לאלו שיכולים לחשוב שמספיק הענין ד"מלכים אומניך ושרותיהם מניקותיך", אבל באופן שנמצאים עדיין בגלות, וצריך להתנהג באופן ד"דרשו את שלום העיר גו" – אזי אומרים גם להם: "דאלאי גלות"!

(משיחת ליל ערב חג השבועות ה'תשמ"ג - בלתי מוגה)

ה"סוסים" לא ישנו את המציאות שהעגלה נוסעת לקבל פני משיח...

[. . .] כמו כן ב"זמן מתן תורתנו" מידי שנה בשנה, שאז חוזרים ונשנים כל הענינים שהיו במתן-תורה בפעם הראשונה, כמש"נ "והימים האלה נזכרים ונעשים" – הרי זה באופן שהקב"ה נותן את התורה לכל בני ב"ש בשוב ממש.

ואם יטען שאינו מרגיש זאת – הרי ידוע פתגם וסיפור כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, שתוכנו, שהעובדה שה"סוסים" – נפש הבהמית – אין להם שום מושג בענינים שמדברים החכמים שיושבים ע"ג העגלה שנוסעת לקבל פני משיח צדקנו... – אינה משנה את המציאות כלל וכלל!

(משיחת יום ב' חג השבועות ה'תשמ"ו - בלתי מוגה)

להפוך את כיוון הרוח

כאשר יוצאים החוצה – רואים שבית המקדש לא נראה עדיין, הרחוב "מזדעזע" ("שאקלט זיך") ובחוץ נושבות רוחות שלא תמיד מבורכות...

ובזה ניתנת האפשרות ליהודי, שיוכל להראות מיד מהו יהודי – שכאשר נושבת רוח, הוא פועל שרוח זו תנשוב את ה"ענני שמיא", כדי שיהודי יוכל להגיע עם ה"ענני שמיא" הכי מהר לגאולה האמיתית והשלימה!

(משיחת ר"ח סיון ה'תשמ"ו - בלתי מוגה)

לתבוע את ביאת המשיח עד באופן של "חוצפה"

והנה בענינים שבסוף מסכת סוטה הנ"ל יש לומר, בנוגע לענין אחד מהם, שמובן גם בפשטות שהכוונה בו הוא לטוב הנראה והנגלה, והוא הענין ש"בעקבות משיחא (ובפרט שנמצאים אנו בסוף סופן של עקבות משיחא) חוצפא יסגי":

כמדובר כמ"פ, כבר נפסק בתורה ש"כלו כל הקיצין ואין הדבר תלוי אלא בתשובה"², וזהו לכל הדעות, ולכן צריך יהודי להראות שהוא רוצה את זה באמת (והרי התשובה היא "ביומא חדא בשעתא חדא וברגעא חדא"³),

ולכן עליו לצפות לביאת המשיח ולתבוע אותו עד באופן של "חוצפה", שחוצפה כלפי שמיא מהניא⁴,

כי למרות שלכאורה זוהי חוצפה כלפי שמיא כביכול, אבל כן הוא פס"ד ברור בתורה (כמו שהובא מהמדרש, הרוקח וכמה ספרים עד לחיד"א⁵, היינו שזהו ענין המובן בפשטות הן לספרדים והן לאשכנזים), שזהו ענין הכרחי וביחד עם זה זכות הכי גדולה, שיהודי צריך להתפלל וכו' אשר "את צמח דוד עבדך מהרה תצמיח" – יה' במהרה בימינו ממש.

וזהו ציווי התורה שהוא גם נתינת כח, שבאם הגאולה מתעכבת לכהרף עין, או אפילו לחלק מזה, עליו לתבוע ובכחו לדרוש והקב"ה ממלא את בקשתו שזה יה' בעגלא דידן ממש, עד – במהרה בימינו ממש,

ולא זו ("בימינו") בלבד, אלא גם כל רגע ורגע נוגע בזה, "כל רגע ורגע עביד עבידתי", שה"עבידתי" האמיתי של כל רגע שבעקבתא דמשיחא הוא –

להוריד ולהמשיך למטה את הגאולה האמיתית והשלימה שהיא עומדת ומוכנה למעלה, שתתגלה ותרד תיכף ומיד, ובאופן של גילוי עד – לעיני בשר,

עד אשר "מלאה הארץ דעה את ה'", כמו שפירש הרמב"ם⁶ שהכוונה בזה גם ל"כל העולם", היינו כל השבעים אומות, שעסקם יהי "לדעת את ה' בלבד", ושהוא אלקי ישראל, "מלך ישראל וגואלו",

בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו.

(משיחת ערב חג השבועות ה'תשמ"ו – בלתי מוגה)

(1) 'התועודיות' תשמ"ו ח"ג ע' 461 סי"ב.

(4) סנהדרין קה, א.

(5) ראה לקו"ש ח"ל ע' 183. וש"נ.

(6) הל' מלכים בסופן.

(2) סנהדרין צז, ב.

(3) זח"א קטז, סע"א.

הפעם הראשונה שאז נקראו ישראל בשם "צבאות ה'" היא – בצאתם ממצרים – "זיהי בעצם היום הזה יצאו כל צבאות ה' מארץ מצרים"⁹.

ומכיון שהתכלית והמטרה דיצי"מ היא – "בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלקים על ההר הזה"¹⁰, "כשתוציאם ממצרים תעבדון אותי על ההר הזה, שתקבלו התורה עליו, והיא הזכות העומדת לישראל"¹¹ – נמצא, שבנוגע למתן-תורה מודגש ביותר הענין ד"צבאות ה'".

ואף שהשם והתואר "צבאות ה'" קאי על כל אחד ואחת מישראל, "הקטנים עם הגדולים"¹², כל בני" שיצאו ממצרים – ישנה הדגשה מיוחדת בנוגע לילדי ישראל¹³, ובמיוחד בנוגע למתן-תורה (התכלית והמטרה דיצי"מ), אשר, ה"ערבות" שלהם, "בנינו יהיו ערבים שלנו", היא היא זו שהביאה בפועל נתינת התורה, "על ידיהם אתננה לכם", "מיד קבלן הקב"ה, ונתן את התורה לישראל".

ד. ויש לקשר את הענין ד"צבאות-השם" גם עם פרשת השבוע – פ' במדבר, ובפרט אשר "לעולם קורין פרשת במדבר סיני קודם עצרת"¹⁴:

התחלת ו"ראש" פ' במדבר היא – מנין בני", ענין עיקרי לא רק בפרשה זו, אלא בכל הספר כולו, שהרי ספר במדבר נקרא "חומש הפקודים"¹⁵, על שם מנין בני" שבהתחלת הספר (ולאח"כ – בפ' פנחס).

והרי מנין בני" הוא – "כל יוצא צבא בישראל . . . לצבאותם"¹⁶, כלומר, ענין של "צבא", ומכיון שמדובר אודות הצבא דבני" – הרי זה "צבאות ה'".

אמנם, ענין זה הוא, לכאורה, ראי' לסתור, שהרי "כל יוצא צבא בישראל" הוא "מבן עשרים עשנה ומעלה"¹⁶, "מגיד שאין יוצא בצבא פחות מבן עשרים"¹⁷, היינו, שלא מדובר כאן אודות קטנים, ואפילו לא גדולים בגדלות דבר-מצוה לחוד, כי אם "בן עשרים שנה", שלימות הגדלות, כידוע בביאור הענין ד"למכור בנכסי אביו עד שיהי' בן עשרים שנה"¹⁸, ומהי השייכות ל"צבאות-השם" דענינו, ילדים וילדות שלפני בר-מצוה ובת-מצוה!?

והביאור בזה – בפשטות:

בצאתם ממצרים, הי' צורך במלחמה כפשוטה – הן בכניסתם לארץ, והן לפני הכניסה לארץ, ומתחיל תיכף ליציאתם ממצרים ("צא הלחם בעמלך גו' לפי חרב"¹⁹) ועד לסוף שנת הארבעים ("וילחם בישראל ויכהו ישראל לפי חרב"²⁰) (אם כי גם מלחמות אלו היו באופן נסי שלמעלה מהטבע), ובנוגע למלחמה – יש צורך באנשים נושאי כלי זיין וכו', "מבן עשרים שנה ומעלה", ופשיטא שאי-אפשר לקחת ילדים קטנים למלחמה,

(9) בא יב, מא. (14) טושו"ע או"ח הל' ר"ח סת"כ ס"ד. רמב"ם שם פי"ג ה"ב.

(10) שמות ג, יב.

(15) יומא סח, ב (במשנה) ובפרש"י.

(11) פרש"י עה"פ. וראה שמו"ר פ"ג, ד.

(16) פרשתנו א, ג.

(12) ל' הכתוב – תהלים קטו, יג.

(17) פרש"י עה"פ.

(13) להעיר מסוטה יא, ב, שהגאולה ממצרים היתה "בשכר נשים צדקניות שהיו באותו הדור" – שהעמידו בנים ובנות בישראל, "צבאות ה'", אשר "הם הכירוהו תחלה".

(18) ב"ב קנז, א. וראה לקו"ת פרשתנו ב, רע"א. ובכ"מ.

(19) בשלח יז, ט-יג.

(20) חוקת כא, כג-כד.

ועד"ז במלחמה הרוחנית דכיבוש העולם – "פרו ורבו ומלאו את הארץ וכבשוה" 21 – שעיקרה היא "מבן עשרים שנה ומעלה" 22, "בן עשרים לרדוף" 23, משא"כ ילדים קטנים – ענינם להתחנך בתומ"צ, אבל לאיך, הבל פיהם ודיבורם ה"ז "הבל שאין בו חטא" 24, ועל ידו "העולם מתקיים" 24, ועד כדי כך, ש"אין מבטלין תינוקות של בית רבן אפילו לבני בית המקדש" 25.

עד כמה מורגש אצל הקטנים ענינו של משיח

משא"כ בימינו אלו, בעמדנו לפני הגאולה העתידה – הרי מקרא מלא דבר הכתוב 26 "בשובה ונחת תושעון", היינו, שסוף סוף ועיקר לא יהי' ענין של מלחמה, ולא תהי' התנגדות מצדם של אוה"ע, ואדרבה: "והביאו את כל אחיכם מכל הגוים מנחה לה' . . . כאשר יביאו בני ישראל את המנחה בכלי טהור בית ה'" 27,

והצורך ב"צבאות ה'" הוא בנוגע למלחמה רוחנית, וגוי קדוש מעלה בקודש – למעלה מזה – ע"ד ובדוגמת שבט לוי 28, "לגיון של מלך" 29, כלומר, צבא שכל ענינו אינו אלא להוסיף כבוד ויקר למלך (ע"ד מש"נ "ושמרו הלויים את משמרת משכן העדות" 30, "שומרי משמרת הקודש" 31),

ומכיון שכן, נכללים בזה (גם) ילדי ישראל הקטנים – שהרי "לגיון של מלך" נמנה "מבן חודש ומעלה" 32, "משיצא מכלל נפלים הוא נמנה לקרות שומר משמרת הקודש" 33 (אלא, שבנוגע לפעולה ביהדות ותומ"צ ד"צבאות-השם" – ממתנינים עד שיגיעו לחינוך ולהבנה כו" 34, אבל "מבן חודש ומעלה" נמנים ב"צבאות-השם").

ואדרבה: בנוגע לקירוב הגאולה – שזוהי התכלית והמטרה של "צבאות-השם", שה"סיסמה" שלהם היא "ווי וואנט משיח נאו", אנו חפצים משיח עכשיו – מודגש יותר חלקם של הילדים הקטנים, מכיון שענינו של משיח צדקנו מודגש אצלם עד כדי כך שנקראים בשם "משיחי", כמארז"ל 35 "אל תגעו במשיחי אלו תינוקות של בית רבן".

(משיחת ש"פ במדבר, מבה"ח וער"ח סיון ה'תשמ"ו - מוגה)

21 בראשית א, כח. ולהעיר ממרז"ל דאדם וחוה כבני עשרים נבראו (בר"פ"ד, ז).

22 שבר"ד של מעלה אין קונסים אלא מבן עשרים שנה ומעלה (במדבר"פ"ח, ד. הוא בפרש"י עה"ת קרח טז, כז. וראה שבת פט, ב. ירושלמי בכורים פ"ב ה"א. ועוד).

23 אבות ספ"ה. ובמפרשים שם.

24 שבת קיט, סע"ב. הל' ת"ת לאדה"ז פ"א ה"ג.

25 שבת שם. רמב"ם הל' ת"ת פ"ב ה"ב. הל' ביהב"ח פ"א ה"ב.

26 ישעי' ל, טו. וראה אוה"ת בא סע"ע שה ואילך. המשך וככה תרל"ז בסופו.

27 שם סו, כ.

28 ראה רמב"ם סוף הל' שמיטה ויובל: "ולא שבט לוי בלבד, אלא כל איש ואיש וכו'".

29 פרש"י פרשתנו שם, מט.

30 פרשתנו שם, נג.

31 שם ג, כח. - וראה רמב"ם הל' ביהב"ח רפ"ח: "שמירת המקדש כו' אין שם פחד כו' אלא כבוד לו".

32 שם, טו. ולהעיר מפרש"י: "למוד אותו השבט להיות נמנה מן הבטן, שנאמר (פנחס כו, נט) אשר ילדה אותה ללוי במצרים, עם כניסתה בפתח מצרים ילדה אותה, ונמנית בשבעים נפש, שכשאתה מונה חשבונם לא תמצאם אלא שבעים חסר אחד, והיא (יוכבד) השלימה את המנין". ועפ"ז, שייך הדבר (לא רק ל"כל זכר", אלא) גם לילדות והכי קטנות – כשם שיוכבד השלימה את המנין דשבעים נפש, ועוד לפני חודש ימים (שלא בא אלא בכדי להבטיח שלא יחסר המנין אפילו אחד, כי כאו"א "יצא מכלל נפלים"), כ"א "מן הבטן".

33 פרש"י עה"פ.

34 ראה שו"ע אדה"ז חאו"ח סשמ"ג. וש"נ.

35 שבת שם.

אין כאן "הסכמה", יש כאן דרישה חוזרת ונשנית

מובן וגם פשוט, שכל האמור לעיל¹ שאין ליהודי טענות על העובדה שהקב"ה הביאו "במדבר" 2 – הרי זה רק ביחס למילוי תפקידו ושליחותו מתוך חיות ושמחה, אבל אין הפירוש שהוא מסכים לכך, ומוכן להשאר במצב זה, רחמנא ליצלן, גם בעתיד.

אדרבה: בנוגע לעתיד - צועק יהודי: "אלקים³ אל דמי לך אל תחרש ואל תשקוט א-ל"!!!...

[.] לאחרי כל העילויים כו' – אינו מוכן להשאר בגלות אפילו עוד רגע אחד בלבד...

ולכן, מבקש יהודי בכל תפלה ותפלה: "ותחזינה עינינו בשובך לציון ברחמים" – ג' פעמים ביום, וביום השבת – ד' פעמים!

והגע עצמך:

בתפלת שחרית דיום השבת, מבקש יהודי: "ותחזינה עינינו בשובך לציון ברחמים" – בקשה הנאמרת ב"תפלת העמידה", לאחרי ההקדמה ד"אדני-שפתי תפתח ופי יגיד תהלתך" 4, וכפירוש אדמו"ר מהר"ש⁵ [שענינו – "לכתחילה אריבער" 6] ש"גיד" הוא לשון המשכה [ע"ד "ויגד משה – דברים שמושכין לבו של אדם כאגדה" 7], כעונה אחר הקורא,

ולאחרי שביקש זאת בתפלת לחש, ב"קלא פנימאה דלא אשתמע" 8 – חוזר הש"ץ ומבקש זאת עוד הפעם, ולא עוד, אלא שמבקש זאת בקול רם, שכן, בהיותו "שליח-ציבור" [ציבור" – ר"ת צדיקים בינונים ורשעים⁹, ובהדגשה – שישנו וא"ו המהבר את אלו שהם במצב דהיפך הצדיקים עם הצדיקים, חיבור שנעשה אמנם באמצעות "בינונים", אבל סוכ"ס מתחברים הם עם הצדיקים, עד שנעשים כולם למציאות של "ציבור", מציאות אחת], אשר "הן א-ל-כביר ולא ימאס" 10 – יש לו "ברייטיקייט" לבקש זאת בקול רם!

ואעפ"כ, כעבור משך זמן – לאחרי קריאת-התורה, ואמירת "אשרי יושבי ביתך", דקאי בפשטות על הישיבה בביתו של הקב"ה, בית המקדש בזמן הגאולה – הנה בראותו שמשח עדיין לא בא... חוזר ומבקש עוד הפעם: "ותחזינה עינינו בשובך לציון ברחמים"!!!...

ובכן, אין כאן "הסכמה", ח"ו, מצדו של יהודי על ההשאות בגלות ("במדבר"), ההיפך הוא הנכון – ישנה בקשה ודרישה לצאת מהגלות תיכף ומיד; הכוונה בהאמור לעיל שיהודי אינו בא בטענות כו' היא, איפוא, אך ורק בנוגע לעבר, בנוגע למילוי תפקידו ושליחותו כל זמן היותו "במדבר".

(משיחת ש"פ במדבר, ערב חגה"ש ה'תשמ"ה - בלתי מוגה)

1 בה'תוועדיות' תשמ"ה ח"ד ע' 2136 ואילך.
 2 שלכאורה יכול יהודי לטעון: מדוע מביאו הקב"ה "במדבר", היפך הענין ד"אל תביאנו לידי נסיון", ולא לירושלים, לביהמ"ק ולקדש הקדשים?! אבל אעפ"כ, אין ליהודי טענות כו', שכן, גם פשוט שבפשוטים מבין שאין לשאול שאלות על הקב"ה (מה'תוועדיות' שם).
 3 תהלים פג, ב.
 4 שם נא, יז.
 5 סד"ה אדני-שפתי תפתח תרכ"ו (סה"מ תרכ"ו ע' כז). תרכ"ז (סה"מ תרכ"ז ע' תמ"ג) וראה לקו"ת

שה"ש מא, א.

6 ראה אג"ק אדמו"ר מוהרי"צ ח"א ע' תריז. לקו"ש ח"א ע' 24. ועוד.

7 שבת פז, סע"א. וראה חגיגה יד, א. פרש"י עה"ת בא יג, ה.

8 ראה זח"א ג, רע"ב. ובכ"מ.

9 ככר לאדן (להחיד"א) עמ"ס אבות פ"ב מ"ד.

10 ראה יז, ה. ברכות ח, רע"א. שו"ע אדה"ז אר"ח

סק"א ס"ה.